

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
ФАКУЛЬТЕТ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

НАВЧАЛЬНА

(вид і назва практики)

Здобувача (ки) Гагари Вероніки Вікторівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Кафедра, циклова комісія РЕТМ

Освітньо-професійний рівень бакалавр

ОПП Реставрація та експертиза творів мистецтв

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

(назва)

2 курс, група РЕТМ-22

Здобувач (ка) Гагара Вероніка Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, в організацію, установу.

Печатка
підприємства, організації, установи

Викладач АНТОНЕНКОВА Н.О
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи.

Печатка
підприємства, організації, установи

Викладач АНТОНЕНКОВА Н.О
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук і оцінка роботи здобувача (ки) на практиці

Під час проходження навчальної практики здобувачка Гагара Вероніка Вікторівна у період з 27.05.2024р. до 15.06.2024 р. ознайомила з фаховими літературними джерелами, реставраційною документацією кафедри РЕТМ та методичними посібниками науково-педагогічних працівників. Взяла участь у оформленні реставраційної документації. Провела аналіз, та візуальні дослідження твору, який потребував реставраційних заходів. Самостійно розробила план реставраційних заходів для обраного об'єкту.

Під час проходження реставраційної практики здобувачка Гагара Вероніка Вікторівна проявила високий рівень дисципліни та відповідальності. Вона успішно виконала поставлені перед нею задачі, демонструючи гарне володіння матеріалом з дисципліни.

На підставі успішного проходження навчальної практики здобувачка Гагара Вероніка Вікторівна заслуговує високої оцінки.

Керівник практики від вищого навчального закладу

АНТОНЕНКОВА Н.О

(прізвище та ініціали)

Печатка

(підпис)

« 15 » червня 2024 р.

**Звіт
про проходження навчальної практики**

Дата складання заліку 14.06.2024

Оцінка:
за національною шкалою відмінно
(літерами)

кількість балів 90 (дев'яносто)
(цифрами і літерами)

Керівник практики від вищого навчального закладу

АНТОНЕНКОВА Н.О.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Звіт прийнято на засіданні кафедри РЕТМ: протокол № 8_ від 15.06.2024 р.

Зав. кафедри РЕТМ ШУЛКА В.В.

Реставраційний опис роботи

1. Основні дані з історії пам'ятки

"Свята великомучениця Параскева"

На реставрацію надійшла ікона попередньо без назви, на якій зображена Свята великомучениця Параскева -П'ятниця.

Параскева народилась у християнській родині. Після смерті батьків вела тихе життя, повне чеснот, і з любов'ю опікувалась убогими. Добрий приклад її богоугодного життя навернув численних язичників до Христової віри. В час Діоклетіанового переслідування християн, прибув новий імператорський намісник. Намісник наказав жорстоко мучити Параскеву за визнання своєї віри в Христа. Під час тортур Параскева віддала Богові свою чисту і невинну душу. Ікони святої мучениці охороняють сімейне благополуччя і щастя. На іконах зазвичай зображали мученицю суворою подвижницею, високого росту, з сяючим вінком на голові.

За композицією Параскева тримає у лівій руці світок, на якому написана молитва "символ віри", права рука піднята та не несе ніякої символіки. Параскева оточена німбом та одягнена у темно-зелений хітон та червоний гіматій знаходиться на зеленому тлі.

2. Стан пам'ятки за візуальними спостереженнями

Основа. Ікона «Свята Мучениця Параскева» виконана на дерев'яній основі. Іконний щит складається з однієї дошки розміром 23 на 31 см, та товщиною 1.5 см. Порода деревини хвойна, імовірно - сосна. На тильній стороні ікони наявні пази від двох зустрічних, врізних шпуг (верхня шпуга втрачена). Пази мають витягнуту трапецевидну форму, розміром 4,6 на 18,7 см та глибиною 7 мм. Шпуги виготовлені з листяної породи деревини, ймовірно дуб. Основа оброблена пропиткою невідомого складу, яка залишилась лише у центральній

частині основи (ділянка розміром 25,5 см), на торцях та у місці втраченої шпуги.

Основа мала дугоподібне викривлення та деформацію деревини, що, ймовірно, стало причиною обпилювання майже всієї поверхні тильного боку твору разом із шпугою. Обпилювання основи присутнє і з лицьового боку твору. Має напівкруглу форму, розміром 20× 3,4 см знизу та 18×3,4 см зверху. Спили виконано не професійно, не акуратно, залишивши грубі сліди обробки від інструментів. Через деформацію з'явилися тріщини на основі. На тильному боці дві тріщини, одна на лицьовому боці, та тріщина на торці. Перша розташована знизу основи на тильній стороні твору розміром в 5 см, друга зверху тильної сторони - 7,7 см, тріщина на лицьовому боці проходить через цвях та має розмір 11 см, тріщина на нижньому боці - 1,5 см. По всьому периметру лицьового боку ікони присутні 10 цвяхів та 5 цвяхових отворів. Зверху та посередині твору залишки від 2 великих цвяхів, які спричинили розтріскування деревини. Основа має ураження жуком-точильником. Числені льотні отвори та сліди ходів присутні на шпугі та у правій частині дерев'яного щита тильного боку пам'ятки. Уся поверхня тильного боку твору має числені потертості, подряпини та сколи, механічні пошкодження по торцям ікони. Основа має загальне пилове забруднення, плями бруду, павутиння, тирсу, наявні сліди намокання, залишку ґрунту та кіптяви. Пошкодження основи складає 50%.

Ґрунт. За результатом візуальних досліджень, замість ґрунту було нанесено лише шар проклейки. Відсутність ґрунту підтверджують обпилювання зображення до деревини основи, де можна відслідкувати послідовність нанесення шарів твору. Проте у місцях втрат, тріщинах та кракелюрах центральної частини зображення присутні сліди клеє-крейдяного ґрунту, світлого кольору. З чого можна зробити висновок, що ґрунт було нанесено не на всю поверхню основи, а лише частково та нерівномірно. Окрім цього, в утратах фарбового шару, сколах та місцях обпилювання присутній шар олійної

фарби блакитно-зеленого відтінку, який міг бути використаний у якості ґрунту (або наявність нижнього шару живопису). Ідентифікація ґрунту потребує подальших приладових досліджень та додаткового вивчення.

Тут ми не можемо описувати зв'язок ґрунту з основою, його стан, ті втрати ґрунту, бо ми не впевнені що там саме таке.

Фарбовий шар. Живопис виконано олійними фарбами. Техніка виконання – ала-прима, проте є ділянки (німб, написи) де фарби вже наносилися «по сухому». Фарбовий шар тонкий, фактурний, із слідами та відбитками жорсткого пензля. Наявні значні механічні пошкодження від обпилювання разом з основою, отвори від цвяхів, подряпини. Присутні багато потертостей. Деструкція фарбового шару від опіків по всій площині, а особливо у центральній частині ікони. Осипи по периметру зображення та у місцях розташування цвяхів. Шар живопису що зазнав вплив високих температур розтріскався та змінив колір. Зв'язок фарбового шару з поверхнею ґрунта слабкий, не стабільний - живопис схильний до злущування. Втрати фарбового шару складають приблизно 18%. Зображення має щільне пилове забруднення та бруд у фактурі живопису.

Покривний шар. Усе зображення покрито не рівномірною, товстою плівкою неавторського лаку. Ділянки поверхні з зображенням лику, рук та свитку мають більш товсте та щільне покриття. Присутні затьоки і напливи лаку. Тло і одежа святої покриті тонким шаром, а на кутах і краях лак взагалі відсутній. Шар лаку нанесений поверх забрудненої поверхні живопису. Лак жовто-коричневого відтінку, не прозорий, мутний, не призначений для використання в живописі. З часом лакова плівка ще більше потемніла, та набула темно-коричневого відтінку, змінивши колорит авторського живопису. У центральній частині живопису шар лаку зазнав деструкцій та втратив прозорість, утворивши пухирці, які з часом відшарувалися. Через вплив високих температур, вся поверхня лакової плівки набула деформацій та

розтріскалася. Наявні пошкодження покривного шару механічного характеру по всій поверхні твору. Стан лакового покриття незадовільний. Зв'язок покривного шару з фарбовим міцний. Втрати лакового шару складають 32% від загальної поверхні твору

Кракелюр. Уся поверхня живопису вкрита глибоким крупно-сітчастим кракелюром лакового походження. Кракелюр особливо виражений у місцях потовщення лакової плівки. Окрім цього всю поверхню твору вкриває сітка дрібного кракелюру, ймовірно, фарбового походження.

Реставраційні втручання.

Про сліди попередньої реставрації свідчать спили на лицьовому та тильному боках основи, а також на шпрузі. Обпилювання, ймовірно, були зроблені для того щоб помістити ікону в раму чи кіот. Окрім цього, в осипах живопису та по діаметру цвяхів помітно декілька фарбових шарів, з чого можна зробити висновок, що під зображенням, ймовірно, знаходиться інший фарбовий шар, або живопис. До некваліфікованих реставраційних втручань, так само, можна віднести покривний шар не художнього лаку, який було нанесено поверх забруднення на авторському фарбовому шарі, залишивши пил, бруд та залишки кіптяви всередині твору. Окрім цього лакове покриття вкриває деякі ділянки з втратами фарбового шару.

Забруднення.

Наявне загальне пилове забруднення по всій поверхні ікони. Волокна невідомого походження, залишки кіптяви, та білі плями. Присутнє забруднення між фарбовим шаром та покривним. Кракелюр заповнений брудом.

Загальне заключення про стан пам'ятки

За результатом візуальних досліджень на іконі спостерігаються: деформація та великі втрати основи через спили, тріщини, ураження жуком-точильником, отвори від цвяхів; втрати фарбового шару, потемніння лакового покриття, опіки потертості та механічні пошкодження. Присутні сліди попередньої некваліфікованої реставрації. Всі ці негативні фактори спричинили втрату експозиційного стану пам'ятки. Ікона потребує додаткових приладових досліджень та негайних реставраційних заходів.

2. Програма проведення реставраційних заходів.

Послідовність заходів:

- 1) Візуальні дослідження та фото фіксація.
- 2) Приладові дослідження та їх фото фіксація.
- 3) Дезінфекція.
- 4) Укріплення фарбового шару та ґрунту.
- 5) Видалення цвяхів.
- 6) Видалення поверхневих забруднень.
- 7) Поповнення втрат основи тильної сторони.
- 8) Тонування реставраційних вставок основи.
- 9) Гідрофобізація основи.
- 10) Видалення профілактичних заклеюк.
- 11) Видалення поверхневих забруднень.
- 12) Поповнення втрат основи лицьової сторони.
- 13) Видалення слідів некваліфікованої реставрації з лицьового боку твору.
- 14) Поповнення втрат ґрунту.
- 15) Потоншення лакової плівки.
- 16) Покриття ізоляційним шаром лаку.
- 17) Виконання тонувань.
- 18) Покриття захисним шаром лаку.
- 19) Оформлення реставраційної документації.